

PERŽVALGA.

— „Tėvynės Sargas“ labai keistai išsitarė apie Amerikos lietuviszkus laikraszczius, sakydams, kad apart „Vienybės“, „Tėvynės“ ir „Lietuvos“, kiti visai nereikalingi. O tie jie laikraszcziai vienok kiteip mano ir mislyja, esanti jei ne svarbiausiais, tai bent svarbesneis tuomi, kad nors pats išleistojas arba redaktorius turi kur atsikirsti arba kam sudrožti.

— „Tėvynę“ „T. S.“ rodyja sujungti su spēkoms kun. Miluko, Žilinsko ir Kaupo, o bus tada laikraszczis, su kuriuo nesigėdys rokuotis nėi svetimtautiszkos mokslo draugystės. — Kun. Žilinskas jau atsizymėjo su savo spēkoms „Tėvynėje“, dėlei parodos reikalų, su kurioms netik prieš svetimtauczius gėda bet ir mums patiems.

— Dėlko „Katalikas“ yra sutvortas, tai „Tėvynės Sargas“ visai nežinas. Girdi įžanginiai straipsniai prasideda labai dievobaimingai, kaip išsakyklos: atvira Jezaus Szirdis, Dieviszkas Kudykėlis, Jezaus žodžiai: troksztu: ir pasi baigia su kare bobiszkų liežuvių, ką turbūt labai mėgsta Amerikos katalikai.

— O kaip tarnauja katalikystei „Bažnyčios Tarnas“, „Tėvynė“ ir praskambėjęs „Garsas“, tai oil — dyvyjasi „T. S.“

— Su „Vienybė“ T. S. ne simpatizuoja, o „Saulės“ dar nėi vieno spindulio negavęs paregėti.

— „T. S.“ pranesza, kad nabaszninkas „Garsas“ kelsės iš numirusių Philadelphijoi net, nors pirmiaus buvo žadėjęs keltisi Shenandoah, Pa.

— „Tėvynės Sargo“ redakcija pasikvietusi 4 kunigus atlaikė maldingas egzėkvijas užduoszią Dr. V. Kudirkos, kuris baigė gyvenimą, pilną vargų ir nuopelnų, ale tik žemiszka.

— Ukmergės pav., Alotų valsecziaus starszina tapo išrinktas Tadas Mierkis, lietuviszkas judoszius, kuris budams szimtininku, užpuolė ant vieno žmogaus, kuris mokino vaikus ir atėmė visus elementorius. Dabar budamas starszina jis gaudys lietuviszkus rasztus labiaus už paczius žaudarus.

— Ranygalos klebonas ant aptiekoriaus užmanymo, kad bažnyčioje butu giedamos adynos lietuviszakai, atsakęs: „Kol asz czia busiu, tol nebus lietuviszkų adynų; negut ant mano peczių galvos neliktu, kad kas atsimainytu.“—O lietuviszkomis adynomis vvykus, parapijonams to reikalaujant, klebonas turėtu pabėgti su savo galva.

— Žemaiczų vyskupystėje yra 1,232,187 katalikai su 650 kunigų. Kauno seminarijoi yra tik 86 klierikai. Mat valdzia sunkina įstojimą į seminariją. Pernai numirė 24 kunigai.—Tiek tai iš „Tėvynės Sargo“.

— Sausio 20 dieną Prusų Lietuvoje susitvėrė blaivystės draugystė po vardų „Lietuvos Žvaigždė“ ir išrinko į komitetą: J. Grygą iš Mediszkiemiu — virszininku, M. Jankų iš Bitėnų — vietininku virszininko bei rasztininką, J. Vanagaitį iš Pabudupių — rasztininku bei kasierium, J. Lapiną iš Tilžės — knygiumi.

— Tilžėje „Byrutės“ szventė Vasario 25 labai skaitlingai buvo lankyta; teatras „Ameriką Pirtyje“ pusėtinai nusisekė, tik loszikai per pamazi kalbėję. Dainos tapė szios dainuotos: „Szėriau žirgelį“, „Mocziute mano“, „Vai tu mano miela“, „Mergaitė man sakyk“ ir „Vai dariau, dariau lyseles“.

— Jau kaip tas „Ukininkas“ ateina į Ameriką, tai redaktorai kaip bites medų tik tempia į savo laikraszczių skiltis. Išz antro num. „Ukinin-

ko žinios patilpo „Vienybė“, „Lietuvoi“, „Katalike“, „Saulėje“ ir „Tėvynėje“ — plagiatoriszkai. „Tėvynė“ mat pralenkia ir „Saulę“ plagiatorystėje.

— Ne gana ką „Viltį“ apskundė į sudą, bet jau ir „Saulė“ atsisėdo ant to paties suolo. „Lietuvos Sunų“ draugystė išz Mt. Carmel, pagal „Pottsville Republican“ pastacziusi „Saulės“ redaktorių ir išzduotoją po \$3,500 kaučija iki provai. Turbut kokiam Lietuvos sunui bus buvę pakoczėti kaulai pagal „Saulės“ pamokinimus, kad teip didelės kaučijos pareikalavo. Dabar tai isztikrųjų prasidės darbas ant „lietuviszko pudymo“ kuris suris daug daugiaus aukų negu Paryžiaus paroda!

— Kas zin kada tie mūsų kunigėliai prisius savo aukas parodai!?

Aukos parodai

- K. Gediminas, Woodmere, Mich. 2—
- Dr. Szv. Mykolo, Wilkes-Barre, Pa. 10—
- Pr. Kovera, Dedham, Mass 1—
- A. Visznuiauskas, Plymouth, Pa. 1—
- Dr. Szv. Povilo Citizens, Shenandoah, Pa. per p. V. Chmieliaucką 10—
- V. Skroblas, Waterbury, Conn. -25
- Prie lietuvių aukų išz Lost Creek, Pa. praėjusiam num. „Vienybės“ tapo praleista \$1,00, kurį czion pridedam. 1—
- Buvo \$1140,63
- Labu \$1165,88
- J. J. Pauksztis.

Aukos kankintiniams

- Isz Pittston, Pa.
- J. Szilingis -25
- S. Kunauckas -15
- Katarina Kunauckienė -10
- J. Avizienis -25
- B. Skalandziunas -25
- J. Krauczelionas (antru kartu) -10

- A. Blažonis -25
- J. Kunauckas -25
- J. Jeszmantas -25
- Magdalena Tepliusziutė -25
- B. Sitka -10
- T. Žiurauckas -10
- K. Kilikevicius -10
- Ona Kilikevicizenė -15
- J. Damijonaitis -10
- M. Brazys, Waterbury, Conn. -25
- Buvo \$124,62
- Labu \$127,52
- Redakcija.

Isz Lietuvos.

Kamajai. (Zarasų pav.) Musų parapija stato dabar muringą bažnyčią, nės senoji jau visiszkai netikus buvo. Senėi jau parapijonys stengėsi pastatyt naują. Dar prie mirusio kun. Gauduszevycziaus, buvusio mūsų klebono, buvo pradėta rinkti pinigų ant bažnyčios, bet parapijonys ilgai negalėjo pradėti statyti, nės neturėjo daleidimo nuo maskolių valdzios. Dabar gi, sulaukus ant galo pagalios daleidimą, pritruko medegos. Paskutiniuose metuose labai neuždėrėjo rugiai ir vasarėjus, linai visiszkai atpigo, o mūsų ukininkai tik išz linų ir surinkdavo pinigų; turtingųgi ukininkų ir dvarponių pas mus visiszkai nėra. (Tiktai vienas turtingas ukininkas Žvirblis, turįs kelis dvarus, aukavo gana daug ant bažnyčios ir dar žadėjęs yra toliaus duoti paszelpą.) Dėlto statymas bažnyčios eina gana sunkiai. Kalbant apie mūsų parapiją apskritai, reikia pasakyti, kad pastaruose metuose teip gi ir dvasiszkai susilpnėjo. Seniaus pas retą ukininką nerasdavai kalendoriaus, ar kokio numerio laikraszczio, ar kokios kitos knygutės apie bites, mėsžlus ir kitus ukininkystės dalykus. Teisybė 10 metų atgal buvo kitoki laikai: geriaus viskas augdavo, viskas brangiaus buvę, ir ukininkas

nesigailėdavo užmokėti keletą kapeikų už knygutę. O kas užvis brangiaus sūitame dalyke — tai tada turėjom mes gana gerus vadovus. Buvō keli tam tikri vyrai, kurie ant metų po keletą sykių važiuodavo į Prusus ir vežimais veždavo paveikslus ir knygas dvasiškos ir svietiškos įtalpos. Turėjom teip gr gerą kunigą Domininką Tumoną, kuris su didžiausia energija, nesigailėdamas savo triuso ir vargo, darbavos ir daug padarė dėl pakelimo doros tarp mergaizių. Kaip jis jas mokino galima patirti iš to, juog dabar, pralinkus deszimčiai metų, dar galima matyti pas mergaitės kletise ar seklycziose išlipdintas sienas tuom pacziūm popieriu, ant kurio jas mokino mūsų garbingas kunigas Domininkas. Per trumpą laiką jis tiek pakėlė mūsų parapiją kaip nei vienas iš kunigų nei pirm. jojo buvusių, nei po jo. Bet kaip visados žmones didelės energijos ir augstos dvasios persekioja visokios nelaimės, teip atsitiko ir su kūr. Domininku. Kun. Tumoną išvežė į Archangelsko gub. maskolių valdzia už kokį ten jo pasiprieszynimą. Atbuves kalėjimą, jis jau pas mus ne begalėjo grįžti, nės vyskupas davė jam vietą kitoje parapijoj. Jam apleidus mūsų parapiją išnyko tarp mergaizių ir tas noras mokintis ir svietis, jos pasiliko kaip avelės be piemens. Jis nesigailėjo savo triuso ant gero mūsų žmonių, jis visur nuėdavo, visus aplankydamo, užtatai jį ir parapijonys mylėjo, guodojo ir ant jo žiūrėjo kaip ant tikro savo vadovo. Apleidus kun. Tumėnui mus parapiją, nebuvo lemta sulaukti tokį pat energiską įpėdinį, kuris butu toliaus varęs pradėtą darbą. Jau tada nebut teip sunku buvę važiuoti toliaus, nės kelias nuo visokių žabų ir rastių buvo apvalytas. Jeigu vienas žmogus

galėjo tiek gero padaryti, tai dvieja (dabar mūsų parapija turi du jaunu kamendoriu) galėtų dvigubai atlikti. Bet kur tau! Jiems daugiau rūpi lošimas preferanso arba vintu, o ne žmonių apszvietimas. „O ką gi, sako jie, darysi daugiau, jeigu ne kortomis loši. negali gi žmogus per czielą dieną kambaryje sėdėti“. Klystat jus, labai klystat. Žmogus, kuris turi darbą ar kokį užsiėmimą niekadoms negali buti liudnas. Ar tai dabar maža darbo mūsų vadovams į dangų. Kun. Juskevyčius davė jums paveikslą, parodė jums kelią: eikit, rinkit daineles, pasakas, patarles, darbuokitės ant etnologiskos, etnografiskos arba lingvistiskos dirves kaip tai daro guodotini mūsų kunigai Kaz. Jaunis, vysk. Baranauckas ir kiti. Buvo ir seniaus darbininkų ant lietuviskos dirvos iš dvasiškijos kaip tai: Juceviczius, Strazdelis, Juskeviczia ir daugiau. Dabartinė mūsų dvasiškija dar vis užsijima preferansu arba vintu, nōs jau labai butų laikas susiprasti, juog dar daug svarbesnių dalykų yra už kaziras. Užtatai gi nepykit ant tų, kurie jūsų nepuikius darbus skelbia po visą Lietuvą. Perprasau juog, asz teip toli atsitraukiau nuo savo dalyko. — Dabar kaip žiuri ant tų mergaizių, kurios seniaus visus subatvakarius praleisdavo raszydames kokią dainelę ar skaitydamos knygelę, tai net szirdis plyszta iš to, juog dabar netik ką užmirszo raszyti, bet jau retai jos ir knygutę paima į rankas. Suprantamas daiktas, kad dabar szitos paczios mergaitės turi eiti į vakaruszkas, ant kurių kunigai barasi, keikia iš ambono visus tuos, kurie lanko vakaruszkas. Ale sakykit man, ką gal veikti jaunuomenė, dirbus per czielą sanvaitę, ji nōs nedeldienyje turi pasiilksminti, užmirszi visus sa-

vo vargus ir bėdas, turi pasi juokti, pasidainuoti ir pasi szokti, ji negali vesti tokį gyvenimą, kaip seniai, kurie tik apie myrį mislina. Atimdami nuo žmonių gužynes, turit jiems duoti kitokio budo pasaulinksminimus. Pakol jus neduosite vietoj vakaruszkų nieko kito, nelaukit gerų vaisių iš jūsų rėkavimo. Gana jums, vadovai į dangų, penėti savo pilvus ir kimszi nepripildomus kisenius; tverkitės prie darbo, idant nepradėtų juoktis iš jūsų sunus mūsų tėvynės, juog jus dar teip toli užsilikę nuo kitų vadovų; turit daug gerų paveikslų ir kelių, eikit jais, darbuokitės, kaip galėdami; nereikia kad tai kiekvienas atliktų milziskus darbus, ale tiek, kiek kam spēkos daleidzia. Turit vilį, juog prabėgus keletui metų, apie mūsų tėvynę išgirs visos apszvietos Europos tautos ir gal nebetoli ta diena, kada mes galėsim greta stoti su latviais, lenkais ir czekais, jeigu tik darbuosimes iš visų savo pajiegy. Dar turit pasakyti apie vieną blogą įvedimą mūsų bažnycziose ypatinagai. Mūsų dudorius visados nedeldienyje sau gieda Adynas Nekaltos Panos Sz. lenkiskai, kurių nieks nesupranta. Kiti ir norėtų giedoti kartu su dudorium, bet nesupraddami lenkiskai, turi tylėti. Atminkit, juog ne visi iš mūsų senelių moka skaityti, o rozancziai ir poteriai vienval kalbėti nusibosta teip, kad jie su didžiausiu noru giedotu Adynas. Ale gal but dudorius dėl savęs gieda Adynas? Dudorius yra tarnas parapijonų, nēs jam jie moka algą ir jis turi teip giedoti kaip žmōnės supranta, o ne kaip jis nori. Senei reiktų atkreipti akys kunigų ant szito dalyko. — Be to pas mus dar vis tebegieda lenkiskai „szventas Dieve, szventas macnus, szventas nesmerteluas“, nōs jau visur ki-

tur gieda: „szventas Dieve, szventas tvirtas, szventas nemirsztantis“. Senei jau laikas mesti tuos lenkiskus zodzius, o įvesti grynai lietuviskus. Mūsų parapija yra davus kelis sunus dvasiškijai, yra pabaigusiu augstesnius mokslus ir dar einanczių į gimnaziją. Mūsų parapijos kunigai nōs visi tikrų lietuvių vaikai, bet negali niekaip atprasti nuo lenkiskos kalbos. Laikas butų mesti lenkiską kalbą ir tvertis prie savo prigimtos.

Gerai sako vienas dainius: „Kunigai lenkiskai kalba ir (lenkiskai raszo, O nuo Lietuvių ir Zemaiczių duonos su druska praszo“.

Jurgis Galinis.

(Iš „Ukiuinko.“)

Politiszkos žinios

Amerika. Kentucky valstijai dar vis nesusitaiko republikonai su demokratais. Republikonai buvo pasizadėję jau atsitraukti nuo visko, bet to neiszpildo vienok. Taji klausimą turbut negalės iszriszti niekas be nuleidimo karsztojo kraujo abiem partijoms.

Pilipinuose dabar pats gen. Otis žiūrėjo, kad miestas Manila yra pavojingiause vieta ir kad yra centraliszka sėdyba maisztininkų, kuri susinesza su visokiemis juntomis kitur esancziomis. Kad pertraukti susineszimus pilipiniezių su juntomis, Otis užgynė plaukiojantiems laivams į Hong Kong ir atplaukentiems, priimti bent kokį pilipinietį. Tas vienok nieko neužkenkė pilipiniecziams ir visus jų reikalus atlieka kiniecziai, kuriems keliauti laivais Otis negal užginti. Vienam kiniecziai atkeliavus iš Hong Kong su žinioms, pilipinų vadovai laikė Maniloje susirinkimą, kurių vieną pasisekę amerikonom pasiganti. Tasai sugautasis papasakojęs amerikonom, kad pirm trumpo laiko jie iszkro-

vę pilną laivą Mauser szau-
dyklių ir kitų kariszkų padargų
rytinėje salos Luzon dalyje, o
kad tas tiesa, tai vienas apicie-
ras sugriebęs 10 Mauser szau-
dyklių visai naujų. — Provin-
cijai Morong ir Zembales or-
ganizacija pilipinieczių esanti
labai plati ir gaunanti pasul-
pą net nuo likusių ispanų gy-
ventojų ir visų savųjų, ar tie-
jie yra po amerikų priežiūra
arba ir ne. — Provincijoms
Lepanto ir Union ameriknai
buvo iszrinkę isz gyventojų
prezidentus, kurie dabar nuo
savo urėdų atsisakė nenorėda-
mi nieko darbo su amerikos
valdininkais turėti. — Provin-
cijai Cagayan, siaurinėje sa-
los Luzon dalyje, pilipinieczių
uzpuolė ant amerikų ir 7 jų
sužeidė bei vieną apiciera. —
Gen. Otis praėjusios sanvaitės
sužeistuosius paduoda ant ke-
lių deszimtų.

Amerika nusižiūrėjusi į Ea-
ropos valdžias ar tik ir ne pa-
siskirs sau kokį keturkampį
szimtą mylių Kinų zemėje.
Bene 1898 metuose kinieczių
uzmuszė vieną amerikonszką
misijonierių, už kurį dabar
kad tik nepareikalaus atlygi-
nimo. Dabartinės žinios pra-
nesza, buk amerikonszki rei-
kalai Kinuose esanti pavojui
ir dėlto Amerika pasiuntusi
vieną kariszką laivą isz Maui-
los į Taku jų apsergėjimui.
Vokietija pripažino Amerikai
pilną tiesą laikymui kariszkų
laivų pagal visą pussalį Schan-
tirey. Ne po ilgo Amerika
reikalas kokio pulko jau ir
kareivių Kinuose.

Karės sekretorius, Root, bu-
vo nuykęs ant Kubos isztyri-
mui viso pasilaikymo. Jis pa-
sigyrė kubiečiams kad Ame-
rika laiko žodį ir suteiks jiems
patvaldystę kaip zadėjusi yra.
Rinkimai busę 1 d. Geguzio,
ir visi valdininkai renkami isz
vietinių gyventojų, iszimant
visus virszininkus ant miesto
Havanos, kurie bus Ameriko-
nai.

Pietinė Afrika. Burai ma-
tydami nepergalėse anglų pa-
sitraukia prieš didesnes anglų
pajiegas. Teip gen. Robertui
nutraukus su 70,000 kareivių
ant Bloemfontein, Oranijos
sostapilės, burai pasitraukė ir
miestas be jokio pasipriesziui-
mo pasidavė anglams. Burai
su 13 trukių po 40 vagonų pa-
sivežė visus savo kariszkus pa-
dargus link Transvaaliaus
respublikos. Prezidentas Stein
su savo palydovais teip gi link
Transvaaliaus iszkeliavo. Gen.
Joubert, buvęs pietinėje pusė-
je Bloemfontein, pasitraukęs
su savo kariauna į siaurinę
pusę, miestą Brandfort. Tokiu
budu visa pietinė dalis Orani-
jos (trečia dalis visos Orani-
jos) pateko į anglų rankas, ir
dabar anglai pasitaisę geležin-
kelius isz Kapsztadto galės
nuvažiuoti į Bloemfontein.
Burai savo pajiegas dabar ren-
ka ir stato vien gerose jiems
vietose, kuriose ne kenktu
jiems anglų szuviai. Kalnuose
Abrahams Kraal 300 burų
per visą dieną laikė 40,000
anglų ir uzdavė jiems nemen-
kus smugius. Anglai varu no-
rėjo paimti kalnus ir burus
kartu, ir kiekvieną kartą vis
tapė atmuszi. Vekarop ang-
lai vienok prisiartino prie bu-
rų per 50 žingsnių tiktai, bet
burai nakties laike apleido sa-
vo vietas ir pasitraukė szalin.
Teip karsztoje kovoje tik du
burai tapė sužeisti. Iki sziol
dar burai laiko apgulę ir bom-
barduoja miestą Mafeking.
Gen. Powell apginklavo kaf-
rus apsigynimui nuo burų.
Apgultieji mieste gauna tik
ketvirtą dalį maisto ir suokia
savo virszininkus pasiduoti
burams. Gen. Methuen yra
su raitarija nuo Kimberley pa-
siųstas gelbėti Mafeking, bet
burai tai zinodami suardė vi-
sus tiltus ant upių ir tuomi
szaunei sutrukdė kelionę. Nuo
Kimberley iki Mafeking yra
270 mylių.

Burams trukstant kareivių,

esą 2000 moterių ir merginų
stojo į kovą už laisvę. → Bu-
rai buvo atsiszaukę į Ameriką
ir Vokietiją, meilaudami tar-
pininkystės susiderinimui su
Anglija. Vokietija atsisakė
visai nuo tokios tarpininkys-
tės, o Amerikos tarpininkystę
atmetė Anglija. — Prezidentas
Krugeris apgarsino, kad dery-
bos nebus daromos ir anglai
norės su visu juos uzkariauti,
tai gyvo nei vieno nepaims;
burai kariaus tol, kol pergalės
arba žus, bet niekad nepasi-
duos anglams. — Burams pa-
garsinus, kad jeigu anglai už-
imtu Johannesburgą, tai ji isz-
lakysę į padanges su pagelba
dinamitū! Vokietijos ir Pran-
cuzijos kapitalistai turėdami
sukisztus milijonus Johan-
sburga aukso kasyklose įgavo
baimę ir reikalauja nuo savo
valdžių, kad tosios rupintusi
už apsergėjimą jų turtų. —
Cecil Rhodes, vienatinis kalti-
ninkas dabartinės karės, ap-
skundė angliszkus genarolus
už negreitą iszgelbėjimą jo isz
Kimberley. Kodėl girdi ne-
galėjo to padaryti pirm kelių
mėn., ką dabar padarė? Rh-
des paduoda, kad burų nera
daugiau po ginklu kaip 30,000
ir jiems sumuszus anglus, ang-
lų genarolai tyezia padavė di-
desnius burų skaitlius, nes
szeip buvo gėda garsintis, kad
teip mažas skaitlius burų o
ismuszė tiek daug anglų. —
Nuo pradžios karės iki sziam
laikui tapė užmūsšta 677, su-
žeista 2129 burai; su apsirgu-
siais ir sugantais nuo anglų
viso burai yra nužudę 4351 vy-
rą. Tai gi anglų nuokritis, su-
lyginant su burų, yra ketverio-
pai didesnis.

Maskolija. Matojai Azijoi
buvo sutarę per pusę vesti ge-
ležinkelius Maskolija ir Turki-
ja. Dabar Maskolija viena sau
pasisavino tą darbą, nebudama
ant Turkijos pasiprieszinimo.
Jei Turkija norėtu savo vietą,
pagal sutarimą, palaikyti, tai tu-
rėtu Maskolijai apskelbti karę.

Dalis darbu.

New York 2,300 ciga-
rų dirbėjų, tarp kurių yra 800
merginų, dirbančių pabrūke
firmos Kerby, Weithem &
Schiffer sustraikavo reikalau-
dami pakėlimo algų nuo 20 iki
30%.

Philadelphia, Pa.
Baldvino lokomotyvų pabri-
kas gavo uzpraszimą padaryti
100 lokomotyvų dėl Union
Pacific ir Baltimore & Ohio
gelžkelių.

— Litarų liejikams unijo-
nistams nuo 1 Balandžio taps
pakeltos algos iki 20%.

Mahano City, Pa.
Spring kasyklų sudegė brėke-
rys nuo kibirkszczių isz loko-
motyvų. Visi darbininkai li-
kosi be darbo kol pastatys
naują.

Manchester, N. H.
8000 darbininkų visokiuose
pabriuose turėjo sustoti dirbė-
delei užszalimo upės, kurios
vanduo suko tųjų pabriuų ma-
szinas.

Jersey City, N. J.
American Sugar Refining Co.
pradėjo dirbti ir 1100 darbi-
ninkų gavo darbą.

Greensburg, Pa.
Dėl 5000 kalnakasių dirban-
čių kasyklose prigulincziuose
Coulter & Hoff taps pakeltos,
algos ant 10% nuo 1 Bala-
ndžio.

Altoona, Pa. Czi-
nai buvo derybos kalnakasių
minksztųjų anglų su kasyklų
savininkais, bet be pasekmės.
Kalnakasiai reikalauja 8 va-
landų dienos darbo ir po 60 ct.
už toną, ant ko kasyklų savi-
ninkai nepristojo. Kalnakasiai
ketą straiukuoti.

Pittsburg, Pa. Ge-
ležies, plieno ir blekės darbi-
ninkai nūlaikė susirinkimą dė-
lei gavimo didesnių algų. Pa-
brikantai apsiėmė algas pakel-
ti jei pakils ant geležies iszdar-
bių prekės.

Knoxville, Tenn.
Knox Iron Co. pakėlė savo
darbininkams algas ant 10% o

formų taisytojams po 50 ct. nuo tonos.

Warrior Run, Pa. J. Davis'o kasyklose buvo sustraikavę kalnakasiai reikalaujami numazinimo prekės ant parako nuo \$2,75 ant \$1,50 ir kad nekrauti per kaupinius karus. Kasyklų savininkui pažadėjus išpildyti darbininkų reikalavimą, tiejie sugrįžo prie darbo.

Ishpening, Mich. Kasyklose Lake Superior, prigulinciose Carnegiui tapo pagilintas darbas nuo 8 ant 10 valandų o pakeltos algos tik ant 10%. Kalnakasiai visi unionistai ir priešinasi tam, kadangi alga tik ant 10% o darbas ant 25% tapo pakeltas. Kalnakasiai keta straiukuoti.

Worcester, Mass. Kapitalistai iš New Jersey apsiėmė czion pastatyti drato liejynę už \$1,000,000.

Cape Breton, Pa. Kokso degintojai keta czionai statyti 400 naujų peczių, dėlto ant metų darbo veik iszteks.

Chicago, Ill. Dėlei neužganėdinimo straiukierių maszinistų, centralizska unija „National Metal Trades Association“, turinti į 100,000 sąnarių apgarsino, ragindama visus savo sąnarius prie straiuko. Daugelis pabriku tokiu budu turės sustoti dirbę ir su 100,000 maszinistų turės straiukuoti apie milijonas kitokių darbininkų. Pabrikantai pilni baimės dėl tokio straiiko ir tuli nori mokėti unijos reikalaujamas algas bei numazinti darbo laiką ant 8 valandų, bet nenor pripazinti unijų. Vienok toks abelnas straiikas gali juos prie to lengvai priversti.

Mox Meadows, Va. Virginia Coal & Iron Co. pradėjo vel dirbti. Toji pati kompanija pastatė 300 kokso deginimui peczių Tom's Creek, Tenn. kur gavo 2500 darbininkų darbą.

— Vidurinės Pensylvanijos ir Marylando anglekasyk-

lose tapę pakeltos algos dėl 50,000 darbininkų ant 20%. Darbininkai reikalavo numazinti darbo laiką ant 8 valandų, bet kasyklų savininkai ant to nepristojo.

— Austrijoi kalnakasių straiikas tęsesi be atmainos tolyn. — Daktarai atsisakė gydyti straiukierių szejmynas.

Ko Vilniaus universitete mokinta Daukanto laike.

Iš dokumentų, apgarsintų „Medegoje Daukanto biographijai“, žinoma yra, jog tasai mūsų prakilnios dvasios patriotas bei rasztininkas buvo gimęs 1793 m., o pabaigęs Zemaiczių Kalvarijoje mokslinęzią prie Dominikonų kliosztoriaus, regis, 1814 m., įstojo dėl tolymesnių studijų Vilniaus universitetan, kursai tuomet, turėdamas garsaus vardo mokintojus, buvo tapę lizdu lenkystos, kuri iš czion per visą Lietuvą platinosi. Bet ko tuomet tenais mokinta, ir ko Daukantui mokintis teko? Ant szito klausimo biographijoje mūsų tėvynainio nerandama jokios žinios paduota, yra tik pasakyta: „Kaip jis tenai (Vilniuje) gyveno ir mokėsi mes tuo tarpu nežinome, nors labai malonu butu patirti“ („Medega Dauk. biogr. pag. 101“). Szitą spragą jo gyvenime asz, nors iš dalies, norėčiau papildinti, palikdamas kitiems placziaus sziuomi dalyku užsiimti.

Ne perseniai atsiųstas man tapo „iš duplikatų bibliotekos kuningaicszczizų Czartoryjskių“ Krokavoje labai akyvas lenkiszkas lekcijų katalogas „Ogloszenie lekcy w imperatorskim uniwersytecie Wilenskim od d. I wrzeźnia w roku MDCCCXVII do d. XXX czzerwca w roku MDCCCXVIII dawać się mających, z poruczenia rektora i senatu akademickiego. W Wilnie, w drukar-

ni Józefa Zawadzkiego, akademickiego typografa“. Szitas, retai kur randamas, katalogas, kaip matoma, apima mokslo 1817–18 metus, kuomet mūsų Daukantas, kaip rodos, dar universiteto studentu butie turėjo ant 3 ar 4 kurso. Taigi labai žingeidu bus prisiziūrėjus paminėtam katalogui, kokios lekcijos tuomet buvo ir per kokius profesorius laikomos.

Vilniaus universitetas turėjo tuomet 4 fakultetus, kuriuos lenkiszka „oddziały“ vadinta. Profesoriai skyrėsi į publikszkai — ordinariszkus, extraordinariszkus ir adjunktus; turėta dar įpatingus mokintojus dėl pieszimo, skulpturos, muzikos ir k. Tarp profesorių randame lietuviszkus, lenkiszkus, vokiszkus, prancuziszkus, italiszkus vardus, tik maskolių dar neturėta.

Ant fiziszka — matematiszko fakulteto tuomet mokino: B. Stan. Jundzilas, dzukas, nuo senovės Getvingių praeinantis — botanikas bei zoologijos, Jęd. Sniadecki, lenkas — chemijos, Zach. Niemczewski, lenkas — matematikos, Kajet. Krassowski, lietuvis (?) — physikos, Ign. Horodecki, žemaitis (?) — mineralogijos, Vinc. Karczewski, lietuvis. pravardeš — astronomijos ir Ant. Wyrwicz — algebros.

Antrame skyriuje: „w oddziale nauk lekarskich“ tuomet mokintojais, iš didesnės dalies, buvo vokiecziai o mokiniu kalba, regis, buvusi lotiniszka. Vokiecziai: Lobenyein, fakulteto dekanas, mokino anatomijos bei medicinos sudiszkos, Aug. Becu — peratologijos bei higienos, Spitznagel — terapijos bei materijos medicinoszkos; garsaus vardo J. Frank išguldinėjo įpatingą terapiją ir vedė kliniką, Bojanus mokino veterinarijos, Wolfgang — farmakologijos bei farmacijos. Iš lenkų: Wael. Pelikan mokino chirurgijos, Mianowski

— akuszerijos, Homolicki — physiologijos; Herberski buvo pagalbininkas prof. Franko, prozektorium anatomijos buvo, Ant. Kiersnowski, kaip rodos, lietuvis.

Ant 3-jo fakulteto „doras bei politikos mokslų“ („oddział nauk moralnych i politycznych“) mokinta tuomet ne tik tiesų („prawo“), ale ir teologijos bei historijos. Taip Aloizy Kapelli skaitymus laikė ne tik apie civiliszkas, kriminaliszkas, kanoniszkas bet ir apie rymiszkas tiesas („jus romanum“); lietuviai Mot. Staniewicz'ius, mokino etikos (doras mokslo), Andr. Klauzewiczius — teologijos dogmatiszkos ir baznytinės historijos, Jon. Chryzost. Gintilas (Gintyllo) — raszto szvento pagal veikalą Dereser'o. Teologiją moraliszka ir piemeniszka (theol. pastoralis) skaitė tulas Jan Kanty Chodani pagal kningą: „Moralis christiana a Fran. Pollaschek“. J. Znosko mokino ekonomijos politiszkos įpacziai išguldinėjo teoriją Adomo Smith'o ir mokslą apie vaisbą („nauka o handlu“). Mokslingasis lietuvis Joach. Lelevelis (—lelas — didis, — vele — duszia) 3 kartus ant sanvaitės, iš savo paties rasztų skaitymus laike apie historiją visuotiną sulyg XIII szimtmezio, o vėliaus, supazindinęs klausytojus su metoda historiszku tardymų, mokino historijos nuo XIV—XVIII szimtmezio. Lietuvis Ign. Danilowicz'ius, kursai ir dabar mums yra gerai pažistamas iš savo „Skarbiec dyplomatów litewskich“, skaitė tuomet apie lietuviszkas tiesas („kurs prawa krajowego“). Žydiszkos kalbos ir archaiologijos bibliszkos mokino Sim. Fel. Żukowski, maskoliszkos kalbos, literaturos bei historijos — J. Czerniawski.

Akyviausias yra dėl mus katalogas lekcijų 4-jo fakulteto: „lekcy w oddziale nauk lite-

ratury i sztuk wyzwolonych“ kurių, kaip žinoma, ir mūsų Daukantas klausė ir apie ką czionais biskeliu placziau rasytie reikėtu.

Gotfryd Ernest Groddeck, Phil. Dr., kalbos bei literaturos graikiskos ir lotyniskos profesorius ordinariskas 6 kartus ant sanvaitės, nuo 10 iki 11 adynos ryto iszguldinėjo Iliadą Homero ir dialogą Platono „Phaedon“: apie nemirystą duszios. Lotyniskoje vėl „szkaloje“ tiek jau kartų ant sanvaitės nuo 2 iki 3 adynos po pietų iszguldinėjo liriskas dainas Horacijaus ir kalbas (bylas) Cicerono priesz Verres'ą.

Prof. ord., Phil. Dr. Jan Cziarniawski, mokintojas kalbos, literaturos bei historijos maskoliskos, kasdien nuo 11—12 adynos skaitymus laikė apie taisyklas bei noturą maskoliskos kalbos, pavizdžius privedamas isz maskoliskų autorių; kalbėjo teipogi apie pradzią mokslo ir dailos Maskolijoje, nurodydamas ant to, kas jų progressui szelpė arba kenkė.

Joz. Saunders, sąnarys imperat. dailos akademijos Petropylėje ir karaliskosios akad. Stokholme, Philos. Dr., ordin. profesorius režymo („sztycharstwa“), dailos literaturos bei literaturos angliskos, panedėliais bei pėtnyziomis nuo 5—7 ad. vakare prancuziskoje kalboje iszguldinėjo savo kursą, pradėdamas nuo philozophijos dailos su paaiskinimu jos techniskų terminų. Apipasakojo historiją dailos nuo pragaisimo rymiskos vieszpatystos Konstantinopolyje, atgijimą dailos Italijoje, jos progressą ir atmainas, atydą atkreipdamas ant gaudingesnių szkalų Italijoje, ant stiliaus prakilnesnių „mistrų“, nurodydamas, kokę įtekme turėję jų veikalai, jų talentai ant gusto kitų europėjiskų szalių. Toliau kalbėjo apie stovį bei

likimą dailos, ipacziai skulpturos, pieszimo ir režymo Vokietijoje, Belgijoje, Holandijoje, Prancuzijoje, Hispanijoje, Anglijoje, Danijoje, Žuvėdijoje, Lenkijoje ir Maskolijoje. Pagalios parodę įtekme dailos ant pa-proczių ir tautų civilizacijos, o teipgi jos naudą politikoje, vaisboje bei literaturoje, iszaiszkino, kas reikalinga yra dėl jos isztobulinimo bei iszsiplėtimo, ir kokę szeme dalyke tur įtekme klimatas bei geographiskas vietas guolis. Utarninkais bei ketvergais nuo ad. 5—7 po pietų jisai kalbėjo apie angliską literaturą: vartodamas vertimui isz dalies prancuziską, arba vėl angliską kalbą, jisai iszguldinėjo: „Theory of Moral Sentiments“ by Adam Smith, „Civil Society“ by Ferguson, „Spectator“ by Addison, „Moral Essays“ by Knox, „Essay on Criticism“ by Pope, „Odes“ by Collinson and Gray, „Paradise of lost“ by Milton, „Select tragedies“ by Shakespeare. Be to dar kasdien nuo adynos 8 iki pietų po jo prieziura mokintiniai lavinosi režyme („sztuka sztycharska“).

Profesorius civiliskos, kriminaliskos bei kanoniskos tiesos (lot. jus, lenk. prawo), Aloisas Kappeli seredomis bei subatomis nuo 5—6 adynos iszguldinėjo pradėdantiems mokintis taisyklas italiskos kalbos, o geriaus mokantiems — kursą literaturos italiskos.

Leonas Borowski, phil. magistras, ilgus metas buvęs cenzoras spaudinamų Vilniuje kningų, iszguldinėjo estetiką ir teoriją poezijos bei dailiakalbos (eloquentia) pagal kningą Eschenburg'o: „Entwurf einer Theorie und Literatur der Schoenen Redekuenste“ Berlin 1805, keturis kartus per sanvaitę, panedėliais, seredomis, ketvergais bei subatomis nuo 4—5 ad. po pietų, paduodamas, tarp kitų povizdžius

dailiakalbos ir isz lenkiskų autorių; po jo prieziura mokintiniai lavinosi lenkiskame rasyzme („w cwiczeniach stylu polskiego“).

Jonas Pinabel, extra ordin. profesorius kalbos bei literaturos prancuziskas lekcijas turėjo utarninkais, seredomis, pėtnyziomis bei subatomis nuo 3—4 ad. po pietų Jonas Rustein, extra ord. profesorius paisyzo („rysunków“), kas dien nuo 5—7 ad. vakare mokino taisyklų paisyzo, lavindindamas mokintojus sziam darbe pagal senoviskas („z antyków“) bei anatomiskas figuras, kaip lygiai ir isz noturos („z natury czyli żywego wzoru“).

S m. Feliksas Żukowski, universiteto adjunktas, seredomis bei subatomis nuo 11—12 adynos mokino graikiskos kalbos pasinaudodamas isz iszrasų („wypisy“) Jakobs'o, Vilniuje perspausdintų, teipogi iszguldinėjo kningelę Luciano vadinamą: „kaip turi but' raszoma historija“.

Andr. Just. Lewicki, Phil. Dr., universiteto adjunktas, utarninkais bei ketvergais, nuo 1—2 ad. po pietų iszguldinėjo komentarius Caesar'o: „de bello civili“ ir Virgiliaus „Aeneidan“ nuo VI kningos pradėdant; po jo prieziura studentai lavinosi vertime isz lotyniskos kalbos, žinoma, į lenkiską.

Adjunktas universiteto, Beniaminas Haustein, panedėliais, seredomis bei pėtnyziomis nuo 4—5 ad. iszguldinėjo taisyklas vokiskosios kalbos ir priziurėjo, kaip mokintiniai lavinosi rasyzme vokiskų gramatų. Tas pats adjunktas panedėliais, seredomis bei pėtnyziomis nuo 5—6 ad. iszguldinėjo pradzią angliskos kalbos.

Kazim. Jelski „sztuk wyzwolonych magister“ panedėliais, seredomis bei pėtnyziomis nuo 11—12 ad. iszguldi-

nėjo įradzią skulpturos ir praktiskai mokino szitos „sztukos“.

Jonas Dovid. Holland panedėliais, seredomis bei pėtnyziomis nuo 3—4 ad. po pietų mokino senoviskos bei dabartinės muzikos, iszguldinėjo mokslą apie kontrapunktą, apie vartojimą ivairių intervalių, apie kadencijas, generalbass'ą ir muzikaliską kompoziciją.

Akyviausi visame szitame lekcijų kataloge dalyku dėl mus turės buti tas faktas, kad czion apie lietuviszką kalbą, arba jos iszguldymą, nerandame nė žodelio paminėta: tuomet dėl „klopų“ kalbos, kaip regis, buvo dar per aukszi universiteto slankszcziai — za wysokie progil! Gymnastikos, jodymo, szokių, imtynių („feczowanie“) nebuvo užmirsza, bet paženklintose dienose bei adynose mokinta per ipatingus mokintojus, nes szitos „sztukos“ dėl ano laiko „szlėktiskų“ studentų buvo, regis, svarbesnės, negu pažintis „klopiskos“ kalbos...

Baigent reikia paminėti dar biblioteką („biblioteka akademicka“), kurioje, rasi, nekartą apsilankydamas Daukantas, rinkdamas jau tuomet medegą dėl savo vēlesnių historiskų darbų. Prefektu bibliotekos tuomet buvo prof. Groddeck, jo pagalbininkais adjunktai du: Sim. Fel. Żukowski, bei žemaitis Kaz. Kantrimas (Kontrym). Biblioteka atvira stovėjus kas dien', szventadienius iszskyrus, nuog ad. 3—5 po pietų.

D-ras Basanavicius.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Woodmere, Mich. P. V. Sabonis per 9 num. „Vienybės“ kvieczia tautiecius prie statymo paminklų užsitarnavusiems mūsų tautiskiem darbininkams. Tasai užmanymas yra pagirtinas, bet dar per ankstybas, pagal mano

nuomonę. Jug mūsų tauta ne tik išsisklaidžiusi po visą pasaulę, bet ir partijas su partijėlems. Musų pirmyn žengėjų, man rodos, turi būti mieriu suvienyti visus lietuvius į vieną tautišką minią, apreikszti jai tųjų užsitarnavusių tautiečių darbus ir tautos szirdyje statyti paminklus amžinai nepragaisztanczius.

Tokiu nepragaisztancziu paminklu yra apraszymas jų darbų arba Biographia, ką perskaitęs kiekvienas tautietis statys savo szirdyje paminklą ir vaikams pasakys, kad tas ir tas yra užsipelnęs idant jo vardas visur būtų minavojamas, kaip užsitarnavusio ir daugel nuveikusio dėlei savo tautos, brolių (paveikslan Dr. V. Kurdirka). Izleidimui tokios Biographios reiktu įkurti tam tikrą fondą ir kiekvienas geras tautietis, mylintis savo tautiškų darbininkus, galėtu aukauti savo pinigėlių. Tokios Biographios paraszymui turėtu būti paskirtas konkursas, padaryti tam tikri ir reikalingi paveikslai ir t. t.

Sziomis dienomis pakliuvo į mano rankas angliszka knyga „Biographical Dictionary“ kurioje yra suraszyta vardai ir darbai visų labiaus atsizymėjusių žmonių; su žingeidumu jieszkojan ir musų bent kokio atsizymėjusio tautiečio: radau Kascziuszka, Mickeviečių ir kelis Jagelionų gimines, bet musų tikrų Lietuvos geradėjų Donalaiczio, Daukanto ir kitų nei vieno neradau. Man net liudna pasidarė, kad kitados musų teip galingą tauta ir pilna visokių idealų, kurios sunus idealistai yra sukrovę neiszgaisztanczius turtus ant svetimų aukurų, ant savo tėvynės aukuro nieko nėra uždėję ir toji galingoji tauta yra szian dien užmirszta ant svieto. Bet visados teip ne bus!

Dėlto mieli broliai tautie-

čiai raginu jumis prie tautiškų darbo, statymo musų užsitarnavusiems tautos darbininkams, neiszgaisztanczių paminklų; aukaukime po kiek kas iszgalime ant Fondo izleidimo Biographios musų tėvynainių. Medegą tam dalykui surinks ir apdirbs musų tautiečiai. Asz tam dalykui skiriu \$25,00; priegtam pas mane yra \$15,00 velionės Onos Ambrazaiczutės, buvusios mano suzieduotinės, kurią myris nuo manęs atskyrė, kuriuos tai pinigus teipgi skyriu izleidimui lietuviszkos Biographios. Tokiu budu isz viso pas mane yra \$40,00 ir mislyju, kad geri tėvynainiai pritaris mano užmanymui. (Mums rodosi tokios Biographios izleidimu galėtu užsiimti „Tėvynės Mylėtojų Draugystė“ ir apgarsinti tam tikrą konkursą už parengimą tokio veikalo. Aukos tam veikalui galėtu būti siunčiamos į „T. M. Dr.“ kasą. Red.)

Pagal užmanymą įrengti tautišką dieną, kaip buvau raszęs 9 num. „Vienybės“, kurios užpelną tautiečiai paskirtu lietuviszkos tautos reikalams. Taigi sziuomi atlieku savo užduotę prisiusdamas \$2, parodos reikalams, ir raginu kiekvieną tautietį tą pat daryti, kad musų pradėtą darbą, parodos, galėtumėm atsakančiai iszvesti; atlikę parodą imsime prie kitų tėvynėi reikalingų veikimų.

Dėlto mieli broliai ir sesers dirbkime visi su pasiszventimu dėl savo nuvargusios ir varginamos tėvynės Lietuvos, pripaustos sziaurės meszkino letena. Musų darbas ne liks be užmokesnio ir naudos, musų anukai su guoda apie mus minavos dėl musų darbų dėl tėvynės ir už tiesą iszspildys žodžiai vieno musų tėvynainio, kuris sziaip sako:

Lietuvi mylėk savo tėvynę Lietuvą
O garbę atiduos tavo pelenams.
Sveikinu jumis Lietuvos vyrai,
Kurie dėl tėvynės dirbate szczyrai;
Iszreikszdams meilę szirdies giliausę
Kad pasiliktu ant tolių toliause.
Už darbus jusų dėl tautos gero
Priesz nevidoną rusiszka carą.
Stokim į kovą su kitais draugia
Dėl savo tėvynės liekime kraują,
Kad pasikeltu dvasę liuosybės
Ir užtekėtu zvaigždė szviesybės.
Su trumpais žodžiais mano velijimo
Linkiu dėl jusų linksmo gyvenimo,
Idant vainiką garbės nupelnytum
Kurį Lietuvos anukai nupintum;
Idant ateitėi jumis minavotu
Pelenams jusų garbę atiduotu.

K. Gediminas.

Wilkes-Barre, Pa. Musų szvento Mykolo Draugystė ant praėjusio savo mėnesinio susirinkimo, apsvareziusi parodos reikalus, nutarė paaukauti \$10, ką ir prisiunčiam p. J. J. Paukszeziui, parodos kasieriui. Daugelis pavienių bei draugysčių yra paskyrę jau senei po kiek parodos reikalams, bet iki sziolei dar nėra prisiunčiusios į centraliszka kasą. Teipgi daugelis draugysčių yra dar visai nieko neskyrusios parodai. Mums rodosi nereikėtu nuo tojo dalyvavimo parodoje nei vienam neatsilikti, kad neuzitraukti tautiečių apjuoką, kur ir dabar jau tu lus žadėjusius iszjuokia.

Sanarys.

Du-Bois, Pa. Szitame miestelyje lietuviai bene pradėjo apsigyventi nuo 1887 metų ir iki sziam laikui pasidaugino jų skaitlius ant 500 ypatų; szeimynų yra 75 o kiti tai pavieniai. Apszvietimas ir tautiškias susipratimas vietinių lietuvių yra menkas, sulyginant su kitų miestelių lietuviiais. Yra dvi pagelbinės draugystės, bet su menku skaitliu draugų. Pabaigoi Liepos mėn. praėjusių metų susitvėrė dar trecia draugystė

po vardu „Independent Lithuanian Club“. Bet ir į szitą organizaciją ne visi ukėtai priguli dėlei tarpsaviszkų vaidų. Kovo 11 dieną buvo susirinkimas nepriegulmingo Kliubo, kur tapė apsvarstyti parodos reikalai kur, paraginus, sanariai sumetė \$3,25 ir po ilgesnių kalbų tapė iszrinkti aukų rinkėjai po lietuvių gyvenimus ir visoje apielinkėje; iszrinkti tapė Antanas Markelionis, ir Aleksandra Akramaviczius.

A. Akramaviczius.

Baltimore, Md. Susitarus czionyksztėm trims draugysztėm t. y. N. Koperninko, D. L. K. Keistuczio ir Szv. Jono tapė parengta iszkilmingas apvaikszeziujimas dėl paminėjimo numetimo baudziavų.

Apvaikszeziujimas atsibuvo 5 d. Kovo, Manhatta salėje, kuriame dalyvavo apie 1000 ypatų abiejų lyczių. Atidarius susirinkimą per pirmėdį p. O. Kurlianska, pirmu kalbėtoju buvo p. N. Raczinskas, kurs savo ilgoi prakalbei paaiszkino praėitę lietuvių tėvynėje, įtekmę baudziavų ant žmonių, klaidingas nuomones neapszviestunų ir velino lietuviams apszviestie o labiausiai vaikams ir padėkavodams draugysztėms už parengimą to-

kio apvaikszcijimo užbaigė savo kalbą.

Paskui p. V. Radavicziene deklamavojo eiles „Paklausykite visi stonai“. Nors įturi eilių ne koks, bet deklamacija nusidavė gana puikiai ant ko klausytojai plojimu delnų rodė savo pritarimą.

Toliaus kalbėjo p. V. Nagurinauskas pagirdamas tokius susirinkimus, kurie yra daromi dėl meilės tėvynės ir velino lietuviams laikytis kruvoje, o labiausiai lavintis politiskai ir tvertie politikiszka organizacijas, kas atnesztū ne mažai naudos dėl kiekvieno. Nurodė kaip carai isznaikindami poniją į jos vietą sutvėrė milijoninę kariauną kas yra daug bjauresniu dėl žmonių už poniją. Jis velino baltimoriecziams įsitaisyti tautiską namą į kurį galima būtų atsilankyti kas septinta diena dėl prasilavinimo.

Pagalios kalbėjo p. Mikuszauckas, aiszkindamas isz kur prasidėjo baudziavos ir kaip popieziaus įsteigtas kryziokų zokonas užpuldinėdamas ant lietuvių privertė juos prie apsiginimo. Paminėjo kad Ivanas, Rusų caras, yra dėl mus didžiausias nevidonas. Priveidė revoliucijas Ispanijai, Prancuzijai ir kitur. Nurodė kaip caras Aleksandras II, numesdamas baudziavas, užkrovė ant mus sprando valnybę Sberijos ir kitų tokių vietų. Toliaus ragino daryti kolektą dėl lietuviszkų reikalų, Paryziaus parodos; kolektą umai padarė ir surinko viso \$14,11 kuriuos nutarė umai pasiųstie ant centralno kasieriaus rankų.

Toliaus deklamavojo eiles kitckio įturio p. V. Radavicziene o p. Fr. Kurtinaitis isz sitarė keletą zodzių apie tirioniszka carizmą.

V. Karalius.

Minersville, Pa. Musų miestelis tai yra versmė nepabaigtinų vaidų. Pirmiausiai

kilo vaidai tarp karcziamninkų už pardavimą nedėliomis svaiginanczių gėralų, nors paprastai nedėldieniais visi par davinėja. Dėlko szimtai dolerių sulindo į provininkų kieszėnius. Kad nors puse tų dolerių būtų paaukauta tautiszkiems reikalams, tai garbę būtų užsipelnę ant amzių, o dabar vietoje garbės turi panieką. — Vaidai dėlei bažnyczios verda, net kunkuliuoja. Kitur vaidai kilo dėlei bažnyczzių, tais pastaczius, o pas mus jau pradėdant statyti. Matot vieni užimanė naujos, o kiti pasikakina su sena, kurią mislyjama pirkti nuo protestonų. Net du kart rinko vardus; pirmasis rinkimas vardu tapė atmetas, nes prie jų rinkimo ne buvo kunigo. Antru kartėjo vardus rinkdamas kunigas ir atmėtęs visus, kurie ne buvo velikinės, pergalėjo norinczius naujos bažnyczios. Net vyskupas daleidęs pirkti tą senąją bažnytėlę, bet iki sziol dar nepirkta.—Slavinskas apskundė „Vilties“ redaktorių už sudrąskymą garbės per patalpinimą korespondencijos apie Minersvillės pesztukus. Bet matyt nabagas ne ką pesz, nes jo vardo nebuvo minėta. Jeigu Slavinskas būtų apskundęs angliszkus laikraszczius, kurie iszniekino visus lietuvius, tai gal ką ir būtų peszės, bet dabar isztusztys tik savo kieszėnių ir atlikta. — Tėvynės Myletojų Draugystės kuopa buvo pas mus pirmutinė ir tai didžiausia, visi gyre minersvillėczius kaipo gerus tautieczius, bet sziaudien toji garbė yra jau isznykusi, musų lietuviai tautiszkuose darbuose apsileido.—Bet vyrai meskit vaiduszalin, dirbkit kaip dirbė tautiszka, kad atitaisytumėt savo garbę.

Bijunas.

Lawrence, Mass. Burai kovodami už savo laisvę, bene taps nuslėgtais nuo milžiniszkių Anglijos pajiegu. Tiesa,

anglai gali apgalėti burus kuniszka, bet ne dvasiszka. Dvasė geidzianti laisvės ir abelnai niekados nemirsztą pereidamą į vaikų vaikus. Tokia dvasė bunda jau ir musų tarpe, ir kas kartas vis apima didesni skaitlių ypatų. Musų mieste kitados lietuviszkes dvasės ne buvo nei girdėti, bet sziaudien galima pasigirti jau, kad stovime lietuvisztėje ne ant paskutinės vietos. Yra, rods, dar gana iszgamų, kurie vienok akise rodosi bendrais, nors užisukę varo savo paikystės darbą ir stengiasi kenkti, vienok tokių nabagų lenktrusas nyksta kaip Grigo bitės. Lietuviszkas kraujas nesenei pradėjo tekėti musų gyslose, bet jau nenustos tekėjęs kol neiszeisime isz szios pasaulės.

T. M. Dr. kuopa užaugo nuo 26 sanarių ant 30, visų pilnai užsimokėjusių. Teipgi per darbsztmą tulų tautieczzių tapė sutvėrta ir Susivienyjimo L. A. kuopa, nors nedidelė, bet pasitikim, kad ateitėje pasidaugins, nes pradžia visados gaiszina darbą.—Musų mieste yra labai reikalinga blaivystės draugystė, nes czionai daugybė lietuvių yra, paskendusiu girtybėje.

Sziuomi užklausu musų garbių kuniečių kaip yra su „Motinė“ draugyste? Kur jos Komitetas? Ak mokinantisi užrubežyje jaunumenė isz musų pasizadėjimo netur jokios naudos. Ar „Motinė“ tik nebus nusigandusi Dr. J. Szliupo, kuris karsztai tokia draugystę užtarė ir pasizadėjo pats prigulėti? Asz esu paaukavęs 50 ct. (toji auka yra „Vienybės“ redakcijai dar) kas buvo raszyta 40 num. „Vienybės“ 1899 m. ir dar turiu surinkęs apie \$6,00 bet nežinau kur siųsti. Szitame abelnam ir teip svarbiame reikale neturėtu būti partijiszku mo (teip buvo mislyta ir apie parodos komitetą, bet iszėjo

antraip. Musų kunigams nerupi abelna tautiszka gėrovė. R.) ir užmanymas turėtu įsikunyti. Kam slėpti tai arba marinti, kada tam užmanymui pritaria ypatos, nors ir skirtų paziūrų?

V. M. Sabonis.

Chicago, Ill. Kur daugiau siai yra lietuvių, tai ten mažiausiai yra dirbama kas nors dėl tėvynės ir abelnų musų reikalų. Nors ne menkai yra czion prasilavinusių lietuvių, bet kad teip dirbti, kaip kitur, tai ne dirba; vaikszcziolja lyg ką pametę. Geresni laikraszcziiai ir knygos pas Chicagos lietuvius priėmimo neturi, dauguma dar vis laikosi lenkiszkių pasterblių. — Vasario 25 tapo atlosztas teatras „Krazieczzių skerdyne“. Apie perstatymą nėra kas ir raszyti. Buvo teatras ir atlikta.—Tėvynės Myletojų Draugystės kuopa pamaželi zengia pirmyn; su laiku užaugs kaip ir kitur užaugo.—„Kataliką“ buvo užpuolusi influenza ir vos ne vos atsigriebė.

Balandis.

Little Rock, Ark. Isz praejusio meto galime szaunei pasidziaugti, nes jame musų tautiszki reikalai pusėtinai pakilo. Rods nestokavo ir gaiszintojų, bet tiejie tapo nuraminti ir nutilo. Tegul jų vardai bus užzenklinti kaipo tautos iszmetų-niekverezių. Aukautojų tautiszkiems reikalams yra daugiausiai rytinėse valstijose, kas matoma pagal litanijas vardu. Vakarinų valstijų yra daug mažiaus aukautojų o pietvakarinų teip kaip ir nieko. O lietuvių valstijose Kansas, Misuori, Arkansas, Texas ir Indian Territory, girdėti, gyvena po keliolika ir kelics deszimts szeimynų. Gal jie neskaito geresnių laikraszczių arba ir o'cių. Tokius, asz manau, būtų galima suzdinti tokiu budu: į virsz mi-

nėtas valstijas yra nukeliavę lietuviai iš rytinių valstijų ir jie vis susiraszinėja su savo giminėms ar pažįtamais esančiais rytinėse valstijose, nuo kurių galima būtų redakcijoms gauti adresus, arba turinti tokius tegul pridūoda redakcijoms, ir siūsti tokiems „Lietuvą“ arba „Vienybę“ per tulą laiką ir jie beskaitydami susipras ir prisidės prie abelno tautiško veikimo. Priegtam kurie esame pietvakarinėse valstijose aiskinkime kitiems, dar neprisidėjusiems, parodos ir mūsų kankintinių szelpimo reikalą, padarykime dalyvais dar nedalyvusius. Truskimės visi kiek kuris išgalime, kad mūsų pradėtas darbas pilnai iszeitu ir nesigailėkim po keletą centu antru kart ankauti. Užmanymas tautiškos dienos, kurios uždarbį paszvēstu tautos reikaloms, vos pas keletą tautiečių rado pritarimą. O būtų gerai ir reikalinga, kad visi tą palarytumėm kuomi greičiausei dėlei lietuvių labo. *Arkanso Lietuvis.*

Scranton, Pa. Pagal atsiliepimą kun. Kaupo p. Szliupicnei 6 num. „Vienybės“, czion izreiksziu kame tiesa. Kun. K. užsigina savo žodžių izstartų į Jozefą Balczietienę ir kad toji visai nei nebuvo pas jį. O asz sakau, kad ji teip sakė ir dabar neužsigina to. Moteriskė kaltina mane už padavimą jos vardo į laikraszczius, ką padarė tik kun. K. Jeigu kun. K. pagal užsiginimą sako, kad J. B. pas jį nebuvo, tai kam reikėjo jos jieszkoti ir paduoti vardą į laikraszczius? Jeigu nebut buvusi, tai nebutų kun. K. nei jos galejęs; surasti! Czion daugiau nieks kaip tik stebuklai? O kas link trozkimo kun. K. savo aveles apszviesti, tai negal buti nei kalbos. Tiesa, metai atgal kun. K. kartą pagarsino iš sakyklės kad paskolinsės knygas dėl pasi-

skaitymo, kad tik skaitytu, ir paskiaus per pamokslą pasakė, kad bažnyčia ne gina nuo skaitymo, bet skaitydams, jei rasi ką prieszingo bažnyčiai, tai tiesą pripažink bažnyčiai. Daugiau raginimų prie skaitymo neteko iszgirsti.

Apie sugriovimą užmanyto sztoro, tai kun. K. kaip Piltas padarė; apsudijo, nusimazgojo rankas, ir jau nekaltas savo neteisingo apsudijimo. Kun. K. sako, kad atsimenas kaip sziaudien isztaręs: „jeigu jums nepatinka komitete dvi ypatos, ką prie bažnyčios nepriklauso, dėl jų dviejų norite steigti kitą sztorą, tai geriaus padarysite, jeigu juodu praszalinsite iš komiteto, palikdami paprastais sanariais draugystės.“ Czion kunigeli tikrai klaidi atmintis, sztai kaip kunigeli pasakei: „Dar kas link to sztoro. Asz girdėjau kad ten priguli du negeri žmonės, kn. Dembskis ir Dr. J. Szliupas ir dar komitetais yra iszrinkti, tai kitiems anie nepatinka ir verčiau su jeis visai neužiimkit, nes žinote koki jie yra ne geri žmonės ir prieszai mūsų tikėjimo ir bažnyčios, su jeis ne reikia susidėti bet szalintis nuo jų ir jų mokslu; ir kam mums su specialistais užsiimti, verčiau be jų, jug žinote kad jie negeri žmonės, ir velyju visiems parapijonams prisirasztyti.“ Kad sziteip kunigeli sakei tai patvirtins kiekvienas parapijonas. Žinoma, teip kun. iszkalbėjus, Szliupas, Dembskis, jų szalininkai socialistai ir asz pats, nors budamas parapijonų ir dar parapijos komiteto sanariu, atsitraukėm nuo savo užmanymo. Ir nebutų teip pikta, jeigu asz pirm poros dienų, tada, nebucziau buvęs pas kunigą ir apie tai kalbėjęs. Kada pasklido gandas, kad kun. nor iszgriauti sztorą, atėjo komitetas pas mane su lygia žinia, kad kun. nori griauti sztorą dėlto, kad ten

priguli Szliupas, eikim, sako, visi pas kun. dazinoti. Nuėjom ir užklausėm ar tas teisybė? kun. atsakė kad jam negalvo kas ten prigulės, tai ne tikėjimiszki dalykai, bile tik gerai daro ir rupinas. Mes tai iszgirdę nudziugom. Tiesa, per du nedeldieniu kun. gerai paaiszkino apie sztorą, bet paskiaus nubaigė, kaip augszcziaus padaviau. (Jug pats kun. K. pripažista, kad atsitraukus dėlei jo žodziu Szliupui, Dembskiui bei jų szalininkams, sztoras pakriko. Taigi dėlei sztoro pakrikimo yra kaltininku vien kun. K. Red.)

Fr. Živatkauskas.

Pittston, Pa. Mūsų kuopelė susidedanti isz keleto sanarių pasiūžome nors su maža dalele prisidėtie prie pagelbėjimo mūsų broliams isztremtiems į Siberijos tyrus, dėlto sudėdami po keletą centų prišuncziam \$2 65 ct. į „Vienybės redakcija. Daugelis mūsų brolių visai nesirupina, nežitrint nė ant atsizszukimų per laikraszczius ir reikalaujant pagelbos mūsų kankintiems kenziantiems nekaltai už savo brangią kalbą bei raszta. Dėl greitesnio suvedimo tvarkos, mūsų kuopelė balsuoja ant kankintinių komiteto sziuos ponus: Dr. J. Szlupą—prezidentu, p. Szerną—sekretorium, A. Olszevskį—kasierium. Mums rodosi broliai kad būtų laikas su užbaigimu balsavimų ir kad komitetas pradėtų savo darbą, kadangi ilgai tesentės rinkimams komiteto tik labiaus varginam savo brolius, laukenzcius pagelbos.

Aukautojas.

Mes užmanome kad rinkimai kankintinių komiteto būtų užbaigiami su 1 d. Balandžio. Red.

Lietuviai nevalioje plantatoriu.

Rusinių kuningas Olyphante, Pa., Jonas Ardan, jau nesykj raszė laikrasztyje „Svoboda“ apie tai, kad į 350 Rusinių esą patekę ant salų Hawaii lyginai kaip į nevalę, nės plantatoriai ten juos parsitraukdami iš Europos suraszę esą tokius kontraktus, kad vargszai ilgas adynas dirbdami netik negali pragyventi, bet dar neatbutinai turi į skolas kompanijos pagrimzti, ir tokiu budu neburti vilties kuomet nors isztrukti iš nagų plantatorių. Žinoma, nekurie bandė prieszintiesi; tai tuos plantatoriai padavė į sudą, kurs palaikęs vargszus kalėjime per keletą mėnesių prinevalyjo atgal grįžti į darbą. O jau rykszczių ir botagų netruksta ten dėl „vargo pelės“.

Kn. Ardan, didelis darbininkų draugas, bandė per senatorius ir kongresmanus Suvienytų Valstijų, o ir per konsulius Austrijos ir Vokietijos, kokį nors palengvinimą dėl tų vargszų padaryti; bet daugumas, o tarp tų ir Wm. Connell isz Lackawannos pavieta, nei skersai nepažiurėjo į ano praszymus; tiktai senatorius pietinės Dakotos, Pettigreen, užsiėmė vargszų likimu, ir 27 d. Vasario szimet įneszė pataisymą 10 sekcijos zadamo biliaus, kad kontraktai, padaryti po 12 d. Rugpjuczio 1898m. ant salų Hawaii, pastotu nelegaliszkais, ir kad marszolas Suvienytų Valstijų apskelbtu darbininkams apie tų kontraktų pasibaiginą. Senatas tą pataisymą priėmė, ir rasi bilius dėl Hawaii pereis ir tokiu budu atnesz palengvinimą vargszam — jeigu tujų kontraktai nebuvo padaryti pirm 12 d. Rugpjuczio 1898 m.

Apie padėjimą Rusinių nės nebutu žinojęs, jeigu ne zydu rabinas Levy butu pradėjęs garsinti apie nevalę darbinin-

ku ant salų Hawai per laikrasztį „The Examiner“, iszeinantį San Francisco, paskui, kaip jis iszpirkęs buvo nuo plantatorių vieną isz savo tautiečių. Rusinai, iszgirdę apie tokią bėdą savų tautiečių, labai sukruoto ir žada ar siaip ar taip juos iszvalnyti, ir pergabenti į Kanadą ant farmų.

Tas pats kuningas Ardan pasakojo man, kad tokioje pat nevalioje — regis ant salos Oahu taipgi Hawai—ėsa keletas mūsų tautiečių, Lietuvų. Tai-gi pasidrašinū paklausti mūsų visuomenės, ką mes galėtumėme daryti, kad tuos nevalninkus isz vergystos iszvalnyti? Įpatingai ką norės padaryti mūsų tunkanti jegamasčiai del tų vargszų labo? Ar gal ir tame reikale jie norės elgtiesi taip, kaip reikaluose Paryžiaus Parodos: vieni pasilikdami indifferentiskais, o kiti mėgindami trukdyti tokį iszvalnyjimą? Ką tame dalyke norės daryti mūsų visokios draugystės? Ar Lietuviai ne galėtu isz tikro gelbėti savo brolius isz nagų kraujagėriszkų plantatorių? *J. Szlupas.*

„Latviu Socialistu susivienijimo“ reikalai.

1899 m. 28 d. Gegužio „Latvių Socialistų Susivienijimas“ szventė savo pirmametinę szventę. Pirmą szventimo tapė laikytas pilnas susirinkimas, kur tapė priimtas revizijos komiteto praneszimas apie susivienijimo darbavimąsi nuo 1898 m. 30 d. Gegužio lyg 1899 m. 23 d. Balandžio, kaip lyginai iszrinkti tapė urėdninkai ant ateinanczio meto. Palei revizijos komiteto praneszimą Susivienijimo darbų stovis buvo toks:

I. Įėmimai:

- 1) Bendrų mokestis 5 dol. 75 ct.
- 2) Dovanos nuo 2 X. pulkelio 23 „ 50 „
- 3) „Naujameczio aplankų“ piningai 182 „ 77 „

Kruvoje: 112 dol. 11 ct.

II. Iszdavimai:

- 1) Darbų knygos ir peczėtis 2 dol. 42 ct.
 - 2) Susineszimai bei literat. transportas 10 „ 13 „
 - 3) Už literaturą 20 „ — „
- Kruvoje: 32 dol. 55 ct.
23 d. Balandžio yzde buvo: 79 dol. 56 ct.

III. Literatūros lieta. Papatinta tapė:

- 1) „Auseklis“ 555 egz.
- 2) Susivienijimo manifestas 1600 „
- 3) Gegužio szvetės proklamacija 2000 „

IV. Bendrų skaitlius:

Susivienijimui mokejo bendrų 13 dol

Perejus prie valdzios skyrimų del ateinanczio meto, į urėdininkus tapė parinkti sztie bendrai: J. Lejinsz—rasztininku; J. Hartmans—yzdininku; J. Ohse—mantos užziurovu. Susivienijimo adresas pasilieka tas pats po senovei; tiktai su tuomi skirtumu, kad siuntinius dabar reikia adresuoti ant naujai aprinkto rasztininko vardo. Ir galiaus, vieszai paduodamas savo darbų perzvalgą ir nuoszirdziai pasidėkavodams visiems bendrams ir Latvių darbininkams, kurie suteikė savo pagelbą, gan moraliszką, gan medegiszką, Susivienijimas yra persitikrines, kad aulinkui jisai įstengs daug smagiaus paremti Latvių darbininkų atsivalnyjimo pastangas, negu lyg sziuolaik. Teip pat tolyn Susivienijimas stengsis gaivinti Latvių darbininkų vienyjimasi ir luomos atzinti, iszmanydamas, kad vieninteliai luomos atzintyje susivienijusiems darbininkams įgyjama yra visatina gerovė.

Susivienijimui velyjant

D. Bundscha,

1095 Tremont Str.

Boston, Mass.

Geguzyje 1899 m.

„Tevynes Sargui.“

Apie darbsztumą Amerikos kunigų dėlei parodos reikalų, ypatingai esanczių komitete,

galėjote persitikrinti ir patys. Mes juos grynai pažistame. Jie savo zadėtų aukų, apart Kaupo ir Kaulakio, iki sziol, lyg dėl paveizdos, dar nepri siuntė į centraliszką kasą, gal czėdyja kelionei į Rymą? Kunigai parodos dėl tik tame atszėnkliu, kad norėjo suerzinti visuomenę, ypatingai prezidentas par. kom. kun. Žilinskas tame atszėymėjo net su „szpicbukais.“ Kun. Milukas 47 num. „Kataliko“ 1899 m. pripazino „jog mėgintata parodos klausimą sunaudoti ant asabiszkų ir partijiszzkų reikalų“ ir „geri tautiečiai lietuviai katalikai mane (Miluką) arba kun. Žilinską iszrinko, idant mes (kunigai) prižiurėtume kitaip tikinczius ir manaczius Paryžiaus parodos komiteto sanarius“ ir iszskirstė lietuvius į katalikus, protestonus, bedievius ir dar kitokius. Mes gi sakome, kad tokioose bendruose reikaluose nėra partijiszkumo ir visiems užtenka lietuvio vardo, kokių tikėjimiszzkų pažvalgų kuris nebutų. — Perkratykite savo saužynę dar kartą „generalnai“ o atrasite tydzioms užslėptą 7 ir 8 „T. S.“ 1899 metų ant puslapio 24 sztai ką paraszta Amerikos kunigo, ano Guodotiniausio tėvo, kurį mes tuoj pazinome perskaitę tą rasztą: „Szta i r d a b a r v a i k s z c z o j a p a s k a l a (kunigų paleista), buk visi piningai, surinkti „Vienybės“ redakcijos, teks ne reikalams parodos, bet tulam tautiecziai už paraszymą tam tikros broszuros apie lietuviszką spaudą.“ Taigi apszmeizos ant mūsų buvo daromos dėlto, kad suma-

zinti „Vienybės“ įtekmę o tuomi gi gaiszinti parodą. Parodos komitetą visuomenė rinko kad sutikmėje, nekeliant vaidų, butų atliktas darbas, bet mūsų kunigai iszrinktiejie neiszkentė ir pasirodė kokiais jie yra. Pasivelyjame priminti ir tai, kad aukos sudėtos ant krazieczzių ir emigrantų namo dingo kunigų kiseniuose. Tokis tai budas mūsų kunigų szmeizimo, ką mislyjam ir jus patvirtinsite.

Isz visur.

Paryziuje senato sudas nusudyjo senatorių Marcel-Habert ant 5 metų isztrėmimo, kuris per mirusio prezidento, Faure, laidetuves ermyderį su kareiviais pakėlęs buvo.

Mieste Konstanz, Baden provincijoi, Vokietijoi, pavieto kalėjime pasidarė sau galą katalikiszkas kunigas Szlatte'is isz baimės sunkių darbų kalėjimo dėlei platinimo „doros“.

Isz Westfalen, vokiszkoji valdzia pradėjo iszvarinėti svetimų szalių darbininkus. 200 turi but iszvaryti sekanczioi sanvaitėje.

Praėjusę vasarą buvo iszėjusių į Vokietiją isz Maskolijos 80,000 darbininkų. Isz rytinių provincijų Vokietijos į vakarines buvo iszėję į 60,000, isz vakarinių-gi provincijų darbininkai keliauja į kitus pasvieczius uzdarbianti. Ukininkai Lietuvos ir Lenkijos pagal Prusų rubezių gyvenanti netekę yra darbininkų ir padavę valdziai praszymą, kad toji apsunktintų darbininkų iszkėlivimą.

Mieste Sidon, Mažojoi Azijoi, mazulmonai užpuolė ant Anglijos konsulio namų ir suzeidė jo sunų.

LATVIU TAUTA,

KITAKART IR ŠIADIEN.

PARASĖ
JONAS ŠLIUPAS, M. D.

(Tęsa)

paskirtas 3-metnis su pabaigtiniu egzamenu. Bėgant laikui seminarija Irlavoje tapė atskirta nuo pagasto mokslainės, kuridvi pirma buvo suvienytos. Ritterijos pagastai įsteigė 4 kiltas pagastų mokslaines. Dabar tapė programa mokslų praplatinta ir elementarinė kliša pridėta seminarijoje. Dabar direktoriumi buvo theologijos kandidatas G. Sadovskis, žinų būgi mokinioju Kriger's, maskolių kalbos mokinioju Mostovskis, seminarijos mokinioju Vistinš, mokinioju elementarinėje klišoje — Kadė, mokinioju muzikos — Behtinš. — Tai seminarijai stovint jau į 600 seminarijų čion išsimokinę yra ant mokiniojų, kurių didesnė dalis likosi mokiniojais Kurše, kiti nuvykė į Vidžiamį, kiti net į Maskoliją. „Kaip mieloji saulutė su savais spinduliais viską apšviečia ir sušildo, taip pat ar Irlavos seminarija buvo Kuršo Latviams židiniu apšvietos ir išsitobulinimo“¹⁾ Stipriai tapė Latvių kalba mokinama taip-gi 1851 m. įsteigtoje pravo-lavų maskoliškoje seminarijoje Rygos mieste.

Nuo kelių dešimtų metų Latvijoje yra įvestas priverstinis vaikų mokymas. Kiekvienas pasiekęs atsakantį amžių vaikas turi priverstinai išbuti tris žiemis mokslinyčioje. Pradžią mokslo Latvių vaikai gaudavo, ir dabar iš dalies dar gauna, valsčių mokslinyčiose prigimtoje kalboje. Nedyvai todėl kad kiekvienas Latvys, miesčionis ar kaimietis, moka latviškai skaityti ir rašyti. Iš daugelio atlangančių žiemesnesias mokslaines pusėinai patekdavo ir patenka į vidutines ir augštesnesias mokslinyčias. Jau 1853 m. Vidžiamyje buvo 625 mokslainės, o Kurše 1856 m. 262 mokslainės.

Gymnazijos kliškos ir realinės Jelgavoje, Rygoje, Liepojuje, Tērbatoje ir kitur neša netiktai Latviams apšvietimą, bet ir šimtai Lietuvių čion yra šviesą įgyję; dėl paveizdos 1893 m. Liepojuje lietuviškų mokytinių skaitėsi 131! Kada aš ėjau į mokslą Jelgavoje, Lietuvių gimnazijoje kaip kokį m-tą skaitlius siekė nuo 150 — 300! Net Palanga atsizenklina. Čion mat 1891 m. mirėsis grovas Tiškevyčius patatė netiktai gydnami dėl svečių, atvykusių čion į maudykles, ir viešbutį, bet taip-gi įrengė progymnaziją, 4 klišų ant savo kašto. Toje pragymnazijoje esti daugiau per 100, kartais 200 mokininių, didesnė dalis Lietuvių, kurius tėvai suveža iš toli, nes, neturėdami čion cerkvės, maskoliai negali vaikų ten varyti ir juos žagti savo pravoslavija.... Čion grovas Tiškevyčius ketino įsteigti žiamdarbystos mokslavietę, ir marinę mokslainę; pastaroji įvyko, bet tapė vėl uždaryta.

Augštesnėse mokslainėse paprastai mokslas buvo išguldomas vokiškoje kalboje; bet jau aplink 1884 m. kuratorius triusėsi rusifikuoti mokslaines Baltijoje; visa galybė tapė sudėta į rankas maskoliškų mokiniojų; veikiai tapė ir maskoliška kalba įvesdinta į istorijos išguldytą ir t.t. Neseniai

1) „Laika—grahmata“ us to gadu 1830, Jelgava, pee J. F. Steffenhagen un dehla.

Rygos polytechnikoje gautas tapė įsakymas nuo globėjo mokslainės aprubės, kad ir ne lekcijų laike mokininiai kalbėtu vien maskoliškai; taip pat ir visose kitose maskolių įrednėse.... Tačiau maskolinimas neatbaido Latvių nuo jieskėjimo mokslo; taip 1892 m. Tērbatoje Latvių studiavojo 88, Rygos polytechnikoje 68, Peterburge 47, Moskvoje 30; iš viso 233 — apat tų, kurie kitose vietose sėmė iš šaltinių mokslo šviešą!!

Taip tai Latviai po valei nuo tamsybės ir vergybės miego išsikivinklijo, rods gelbstint nerėtai muizininkams, kurie turėjo žmoniške-nę širdį, o ir kuningams, kurie dabar galėjo Tērbatoje, kur 1802 m. iš naujo tapė universitetas itaisytas, pasimokinti Latvių kalbą, nės pirma Vokietijoje studijas atlikdami, užmiršdavo ir tą mažumą, ką buvo latviškai mokėję. Bet už tai jiems, kaip ir Lietuviams, emė gresti Maskolija antmetimu maskolių kalbos ir tikejimo. Latviai yra darbūs ir rupestingi žmonės. Jie buvo valni nuo baudžiavos, ale be žiamės pasiliko; tikti vėliaus jiems tapė pavelyta pirkti žiames. Nedyva, kad kilo tuli judėjimai Vidžiamyje tarp 1840—47 m., o Kurše apie 1860 m. Maskolija po valei bandė Latvius prizadėjimais prie savės privylioti, beveik pakurstydama prieš vokiečius. Žinoma, kaip kur vokiečiai griebėsi Latvius koneveikti, net 1853 m. mėgino slėgti Irlavos seminariją. Net pati „Latweeschu draugu beedriba“ emėsi kariauti prieš Latvių tėvynainiškus spėndimus laikraščių „Mahjas Veesis“, „Peterburgas Awises“ ir t.t. Mat greitas Latvių šip'ėtojimas griaužė akis vokiečintojams Latvių tautos¹⁾. Dabar Latviai rokuoja ukininkų į 40—50,000 šeimynų (200—250,000 ypatų), 10—20,000 inteligentiškų šeimynų, visi kiti yra „kalpi“, beje žmonės be jokios puteiktos mantos, daugiaus negu 1,000,000 ypatų.

Latviai dėl savo tautos apšvietimo daug triuso padeda, nei piningų nesigaili dėl visuomeniškų reikalų. Taip redakcija „Deenas Lapa“ pirmoji paskyrusi yra skaitytojams premijas; tokia premija buvo 1892 m. „Populari — sinatnišku rakstu krahjums“ (Riga, 1892). Apart to, premijos yra mokamos už moksliskus raštus; taip 1888 m. mokiniojas Langvits pelnė 150 rublių už veikalą „Seedini no dabas mahzibam“, o K. Rengarts už „Semkopiba un kimija“ 75 rublius. Rygos Latvių teatro komissija 1892 m. paskyrė 3 „godalgas“ dėl tų, kurie parašytu originališkais „lugas“: pirmai 150 rubl., antrai 100 rubl., trečiai 50 rublių! Peterburge latviška pagalbos draugystė 1888 m. išdalino studentams Latviams pašelpo 7000 rublių. 1889 m. vėl draugystė „Latvija“ įrengė komissiją, kuriai paskyrė užduotę rinkti latviškus padavimus, dainas, gaidas ir drauge platinti apšvietimą tarp ukininkų, dalinant jiems kningas.

Ir šiaip daugelis Latvių atsizymina aukomis dėl labo tautos. Ponė Dombrovskienė, ilgmetinė pirmsėdė „Latw. Labdarybos Beedribos“, kasmet aukaudavo po 500 rublių dėl

1) Sk. B e e s b a r s c h ' o Der Sprach — und Bildungskampf in den baltischen Provinzen Russlands; A . S p a h g i o „Die Zustände des freien Bauernstandes in Kurland.“

tos draugystės. Rėmė, Stokis¹⁾ ir Subris iš savo uždarbių paaukavo 20,000 rublių, pirmi du dėl mokslinės įtaisymo, o pastarasis kaip stipendiją studentams.

Latvių mokintojai jau nuo 1887 m. daug rūpinasi ir rašinėja apie „mokslinėms bibliotekas“, uždėtinas dėl mokintinių žmonių mokslinėse. Tokios bibliotekos, anot Behrsinio, jau 1888 m. buvę Leel – Eezavoje, Greenvaldėje, Lambartėje, Mišės – muizėje, Duganėje, Stelpėje ir kitur, nešnekant jau nėko apie bibliotekas, kurios randa-i prie gymnazijų. Taip-gi Latvių giedorių draugystės mėgsta turėti kartais visai didokas bibliotekas. Net projektas tapė 1888 m. užmanytas išleisti skirtą „mokslinėms laikraštį“, kur reikalai mokslainių būtu apšnekami. Leel – Eezavos mokslinės bibliotekoje buvę 185 visokių kningelių, apart to dar visokių mokliškų veikalų apie 180. Sieslack Jelgavajo kas mėnesį išdavinėja po veikalėlį, tinkantį dėl bibliotekų mokslainių, po antgalviu „gražmatu kraujums jaunibai“.

Svarbiausia-gi tur-lut organizacija Latvių apšvietos reikaluose pasiliekti Latvių klubas Rygoje, kurs susideda iš 6 komisių:

- 1) Muzikos komisiija, kuri išlavė giesmių suinkimus.
- 2) Mokslo komisiija, kuri spausdina rankraščius ir įtai e muzėjų; jos kningynas susideda iš daugiaus kaip 1000 tomų.
- 3) Komisiija sodiečių apšvietimui, kuri paplatino keletą naudingų išdavimų.
- 4) Teatrinė komisiija, daranti rodymus²⁾.
- 5) Komisiija draugiškų susiriukimų, kuri įtaiso įvairius vakarus.

6) Kliubo skaitinyčia yra pasiraš usi ant 8 latviškų laikraščių, 8 vokiškų ir 5 maskoliškų (1891 m.). Turtas klubo tamet išnešė 37,920 rubl. O sąnarių klubas skaito 1000.

Prie tokių sąlygų ir aukų nėra nei padyvo, jei Latviai pasiėmė net už išdavimo „Konverzacijos vahrnicos“, su pagella daugelio mokintų Latvių, 1891 m., kurį veikalą spausdinti paėmė H. J. Dravneeks Jelgavoje, o dabar jį toliaus tęsia žinomas kningų pirklys, H. Allunans.

Heinrichs Allunans.

Kadą gi daugybės Latvių yra b žiamininkais, tai ekonomiskoms sunkenybėms uėjus, Latviai neretai traukia į Lietuvą ar Maskoliją ar Ameriką. Išėivystė Latvių į Lietuvą yra didoka; čion jie tai dvarus samdosi, tai pirkliuoja, tai vėl prie girių esti ponų ar valdzios medсарgiais. Taip-gi Vytebsko edybą jie kassyk plačias užima, kur jie jau nuo 1865 metų traukia ant naujokynių; paveizdos dėlei, 1892 m. 25 Latviai čion atėję nusipirko 587 desetinas žiamės. Ir Amerikoje pastarame laike kassyk daugiaus Latvių atsirasti pradėjo. Išėiviai Latviai pasilieka Latviais, mylėtojai savo kalbos ir tautos, nešotojais ir sėtojais savo augštokes kultūros tarp kitų tautų. Latviai yra dideli tėvynainiai, savo tarpe, ar namie ar svetor, tiktai latviškai kalba ir džiaugiasi, kad jų literatura dabar žydinti. Išleistojai latviškų kningų piuingus sukrauja.

Kad prasidėjo Latvių tautybos persekiojimai per Masko-

lijos vyresnybę, kuri nebneri naujų rėdytojų dėl latviškų laikraščių užtvirtinti, norėdama dabartiniams rėdytojams išmirus, o šviezių nepatvirtinus, pabaigti su Latviais ir su jų kultūra, nės vokiečiams Pabaltmaryje pralošus savo įtekmę ir patys Latviai bei Estai nereikalingi, — pakraipa Latvių sympatijos dėl Maskolijos emė žymiai atsimaityti. Rods jie kelia tautiškas šventes iš priezasties panaikinimo baudziavų, rods dar tulas tautietis Maskolių laikraščiuose nudoda d delį prisirišimą prie Maskolijos polytikos — nės seniaus Aksakov, Katkov ir kiti buvo dideli prieteliai dėl Latvių kylimo, — bet širdys Latvių emė atšalti dėl maskolintojų ir platintojų prispaufimo polytikos, netiktai reikaluose polytikos bei apšvietimo, ale įpatinai ekonomiskuose dalykuose. Pastaruose laikuose socializmas emė platiniesi, kurs prasidėjo Rygoje su nudorimu pabiko direktoriaus už tai, kad ans nenorėjo pakelti moke-tį už dieninį darbą. Su-iorganizavojo slaptos darbininkų draugystės, o iš to kilo kratos ir areštavojimai netik Rygoje, bet Jelgavoje, Liepojuje ir kitose vietovėse Latvijos. Galiaus uzrubezyje įsteigta tapė socialistų „beedriba“, kuri palaiko savo tautiečus, kovoj prieš kapitalizmą tėvynėje savo valnybę ir gyvastį aukaujančius.

Kas dar patėmytina yra tarpe Latvių, tai ta aplinkybė, kad tarpe jų alintojai žydai menkai užsilaikyti galėjo per Latvių tėvynės meilę ir savi arpinį parėmimą. Galiaus pati vyriausybė tuos siurbėlius pradėjo varyti iš Priebaltmarinių rėdybų taip iš Liepojaus tapė išguiti 6000, iš Rygos 14,000, iš Jelgavos 2000; varo mat tuos, kurie ten nėra prisirašę; traukia žydėliai vieni į Lietuvą, lyg žiogai užguldami Lietuvių šalį, kiti į uzrubežį.

Latviai yra labai linkę į jureivystą. Jau 1822 m. Latviai turėjo laivą „Laima“³⁾. Bet įpatinai per trusą Valdemaio, Latviai panudo ant jureivystės, taip juog šiadien Latviai visoje Maskolijoje įima ženklyvą vietą jureivystės dalykuose, jau tai budami kapitona's ar styriukais laivų Maskolijos, jau tai savų latviškų laivų pirklybos. Net „Austros“ draugystė susitvėrė dėl jureivystės, kuri turi savo keletą laivų su latviškais vardais, kaip Ausklis, Austra, Pehrkons, Latava, Trimpus ir t.t.

1) Reinhold Stokis buvo užrašęs savo didoką mantą Rygos Latvių bendrybai, kad toji įrengtu Ahgenskalne latvišką mokslainę; tuli šunsuodegiai („hšchki“) dažinoję apie tai, bandė senuką atkalbiuti nuo to, velyk jis tai padarytu dėl tulų laukinių tautų Afrikos, per ką davėjas įgysis dangaus karalystę! Tiktai pasidėkavojant advokatui Kr. Kalniniui (1885), kurs darodė seniui, kad tarpe pačių Latvių esą gana dar laukinių, ir kad jų užduote yra toms dušioms neduoti pražuti, davėjas lobių pasiliko prie savo nusprendimo, ir pakėlė savo tautos širdyje į aminklą, kurio nei laikas nei vėtros nesumaitos. Tokiu budu Kalniuš išrovė iš šunsuodegių nagų tautos savatį.

2) 1891 m. toji komisiija davė 38 perstatymus, ant kurių apsilankė 22,679 ypatos; iš viso surinkta 9607 rubl. 1890 m. kožnas perstatymas davė pelno po 227 rubl. ir buvo aplankomas per 525 žmogystas. Apart to teatrinė komisiija davė vieną perstatymą Rygos pavasarinėje draugystėje, o tuli artistai po direktoriaus vada davė perstatymus Terbatoje, Valmieroje, Smiltėnėje ir Senoje Peeblgoje. Komisiija davė 28 koncertus, tarp kurių 9 buvo duoti pirmu kartu. Truppa, apart direktoriaus bei kapelmeisterio, susidėjo iš 18 ypatų, 16 giesmininkų ir 8 ukvatinkų. Metinio pelno pasidarė 14,900 rubl., priskaitant prie to ir 5125 rubl. subsidijos nuo miesto; metinių kaštų buvo 14,890 rubl. — Kada mes Lietuviai įstingime eiti pėdomis savų gantainių?!

3) Latw. Awise, 1822 g. 24 num.

(Toliaus bus.)

Forest City, Pa. 6 Kovo numirė Antanas Marma, 28 metų, nevedęs, paeinąs iš kaimo Szėtų, valseziaus Dobrovolės, pavieto Naumiesczio, gub. Suvalkų; 6 metai gyvenąs Amerikoi. Velionis tapo palaidotas su iszkilme nuo Szv. Antano draugystės — Kas išz velionio giminių norėtu placziaus ką patfti, te atsiszaukia ant szio adreso:

Juozas Dzikas,
Box 453. Forest City, Pa.

Brooklyn, N. Y. 3 Kovo numirė Juozas Kauszius, 34 metų, palikęs paczią ir 7 metų vaiką. Velionis paėjo iš Alvito, Vilkavisztkio pavieto, Suvalkų gubernijos. Palaidotas tapė su iszkilme nuo Szv. Juozapo draugystės, prie kurios prigulėjo. *V. Martynaitis.*

Chicago, Ill. 28 Vasario numirė Juozas Grinius, 37 metų. Velionis paėjo iš Mierczijų kaimo, Vilkavisztkio pavieto, Suvalkų gubernijos. Velionis buvo baigęs Veiverių mokintojų seminariją ir pirm 15 metų atkako Amerikon, bet prie lietuvių neprisidedavo ir laikėsi su lenkais, nors sziaip buvo gana geras ir simpatiziskas žmogus. Prigulėjo prie trijų draugyczių ir iszkilmingai tapė palaidotas.

J. Vasylis.

Reikale lietuviszko mokintojaus.

Pittsburgo lietuviszka knygyno draugystė ant visatino

susirinkimo 4 d. Kovo 1900m. vienbalsei nutarė uzdet lietuviszką mokslainę, dėlto tai reikalo atsiszaukia į brolius lietuvius jeigu kuris jau cziasi atsakancziu butie mokintoju lietuviszkos, angliszkos bei vokiszkos kalbų ir reikalingiausių szakų mokslo k. t. aritmetikos, geografijos ir t. t. meldziame atsiszaukti per laiszkus ant žemiaus padėto adreso. Apie iszlygas bei mustų nuomonę ir stovį dalykų paaisz kinsim per laiszką.

P. G. Lorantz,
2501 Carson Str.
S. S. Pittsburg, Pa.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau draugo Vinco Kudirkos, paeinanczio isz Lietuvos, Suvalkų redybos, isz Pilviszkių; jisai pats ar kas apie jį žinotų, meldziu atsiszaukti po sziuom adresu:

M. J. Damijonaitis,
65 N. Leonard Str.
Waterbury, Conn.

Pajieszkau savo pusbrolio Kazimiero Zakaravicziaus, isz kaimo Zvikinų, valseziaus Zyplių, pavieto Naumiesczio (Vladislavovo), gub. Suvalkų. Kitados gyveno Troop, Lackawanna Co. ir Dickson City, Pa. Kelinti metai apie jį nieko nežinau. Dėlto apie jį žinanti, arba jis pats, teiksis suteikti mą žinę ant szio adreso:

Jonas Jasevicius,
236 N. 12th Str.
Brooklyn, N. Y.

Pajieszkau savo kaimyno Jono Ardzijausko, paeinanczio isz kaimo Kardokų, valseziaus Veiverių, pavieto Senapilės, redybos Suvalkų; septintas metas kaip apleido Lietuvą. Pirmiaus buvo Londone Anglijoi o paskui atvyko į Ameriką. Jeigu kas apie jį žinotų

arba jis pats, malonėkite suteikti man žinę ant szio adreso:

Jurgis Miklaszeviczia
Box 388
Foxcroft, Me.

Pajieszkau Onos Sajauskiutės, kuri priesz metus gyveno Brooklyn, N. Y. o dabar nežinau kur, paskutinį laiszką apturėjau Balandžio mėnesyje 1899 m.; meldziu atsiliepti arba kas isz tautiecių teiksis praneszti ant žemiaus padėto adreso, nes turiu labai svarbų reikalą.

Andrius Apanaitis
P. O. Box 169
Westville, Ill.

Pajieszkau savo kaimynų, Klemenso ir Pranciszkaus Dereszkeviczių, paeinanczių isz kaimo Dambravinos, valseziaus Czystos Budos, pav. Senapilės, redybos Suvalkų; priesz 10 metų atkako į Ameriką. Jeigu kas isz tautiecių žinotų kur jie randasi, arba jie patys, teiksis atsiszauktie ant szio adreso:

Kazimieras Klimaviczia,
Box 388. Foxcroft, Me.

Reikalauju gero kriaucziaus.

mokanczio visą kriaucziską darbą, kotus siuti, kelines ir t. t. Už atlikimą gerai darbo gaus gerą mokestį.

Jurgis Rekus,
138 S. Mead Str
Wilkes-Barre, Pa.

„Varpas“ ir „Ukininkas“

Iszleidžiamė Lietuvos apszvietunų kas mėnesis, ant metų kasztuoja po \$1.00. Uzsiszasant tuodu laikraszcziau, pinigų reikia siusti ant szito adreso: Herrn D. Saunius in Rokaiten per Neukirch, Ostpr.

Už 1 dol. 66 laksztus literatizsko turinio davė 1899 m. **Tevynes Sargas**, V metai stovjs ant sargybos Lietuvių tautos: szviesos, tikybos ir kalbos. Adresas:

Jurgis Lapinas
Tilsit, Germany.

Ten pat gaunama

Zinyczia

Mokas už kiekvieną No. Tuodu laikraszcziau spaudina nežinomus Vyskupo M. Valncziausko-rasztus.

„Vienybes“redakcijoi

gaunamos szios naujos knygos.

Vilius Tell. Drama penkiūse aktūse, versta isz vokiszkos kalbos per D. V. Kudirką -30

Laisvos Valandos. Eilės. Paraszė D. V. Kudirka -15

Pasakos. Pagal Krilovą paraszė Dr. V. Kudirka -10

Laima ir Planetos -25

Aidas Lietuvos darbininkų num. 3 ir 4 -15

Lietuvos Darbininkas num. 3 -20

Isz ko kyla melai -75

Gyvenimai Szventųjų ant kožnos dienos 6-ta dalis -65

Vienakis. Apysaka isz gadynės prancuzų revoliucijos—5

Ką turime veikti dėl mustų iszganymo —5

Paveikslai. Paraszė Žemaitė. -15

Žmogus nepliuszkis -10

Lietuvių Prateiviai

Mažojoi Azijoi -50

Imtynės varguolių su bagocziais -10

Rasztas Szventas arba Tasztamentas Naujo Istatymo 75ct.

Kalendorius 1900 metų -15

LIETUVISZKAS KRIAUCZIUS Kaz. Miliszauskas

236 E. Market str. Wilkes-Barre, Pa. Siuva puikiausiai visokius siutus pagal naujausią madą, duoda druta ir gerą materiją ir už pigę prekę.

Teipogi senus ant naujų perdirba. Visi pas savo Tautietį.